

Slova moudrosti

Texty na tento týden

Př 19,17; 20,6.9.12.17.20–22; 22,2.6.8.15; Mt 25,35–40

Základní verš

„Mnoho lidí rozlašuje své milosrdenství, ale muže spolehlivého kdo najde?“ (Př 20,6)

Do určité míry (ve skutečnosti do velké míry) jsme všichni ovlivněni životním prostředím, v němž žijeme. Přestože dědičnost hraje velkou roli, hodnoty, které vyznáváme, přebíráme z toho, co nás obklopuje – náš domov, vzdělání i kultura. Od dětství jsme ovlivněni tím, co vidíme a slyšíme.

Avšak to, co vidíme a slyšíme, není pro nás vždy nejlepší. Není možné vyhnout se negativnímu vlivu světa, který nás obklopuje. Dostali jsme však Boží slovo a máme zaslíbení Ducha svatého, který nám pomáhá směřovat výš a ukazuje na něco lepšího, než nám nabízí svět.

Tento týden se podíváme na různá přísloví a praktické rady, které nám mohou pomoci překonat negativitu tohoto padlého světa a připravit nás na něco lepšího.

Je mnoho údů, ale jedno tělo

⁹Kdo může říci: Mám čisté srdce, od hříchu jsem se oprostil? ... ¹²Slyšící ucho, vidoucí oko – obojí učinil Hospodin. (Př 20,9.12; B21)

Osobní studium

Jakou hodnotu mají podle Př 20,12 lidé?

Na rozdíl od evoluční teorie, podle níž jsme pouhým náhodným produktem kosmu, který nepřemýšlí, Bible učí, že všichni lidé byli stvořeni Bohem (Sk 17,26). Je zajímavé, že Thomas Jefferson, jeden z hlavních autorů textu amerického *Prohlášení nezávislosti* (1776), zdůvodňoval rovnost všech lidí právě tím, že byli „stvořeni“ Bohem. Jen v Hospodinu jsme si rovni.

I když máme všichni stejného Stvořitele, neznamená to, že jsme všichni stejní. Dokonce ani jednovaječná dvojčata se nechovají úplně stejně. V dopise Korintským Pavel mluví o rozdílech mezi lidmi a zdůrazňuje, že by se nikdo neměl nadřazovat nad jiné, naopak, máme si vzájemně pomáhat a vidět potřeby druhých. „Ve skutečnosti však je mnoho údů, ale jedno tělo. Oko nemůže říci ruce: ‚Nepotřebuji tě!‘ Ani hlava nemůže říci nohám: ‚Nepotřebuji vás!‘ A právě ty údy těla, které se zdají méně významné, jsou nezbytné, a které pokládáme za méně čestné, těm prokazujeme zvláštní čest, a neslušné slušněji zahaluje, jak to naše slušné údy nepotřebují. Bůh zařídil tělo tak, že přehlíženým údům dal hojnější čest, aby v těle nedošlo k roztržce, ale aby údy shodně pečovaly jeden o druhý“ (1K 12,20–25).

V čem jsme si také podle Př 20,9 všichni rovni?

Hřích je další skutečností, která nás všechny spojuje. Na otázku: „Kdo může říci: Mám čisté srdce, od hříchu jsem se oprostil?“ existuje jediná odpověď: „Nikdo.“ Stav lidstva je tragický a beznadějný. Lidé jsou smrtelní a ani všechny peníze a moc světa to nezmění. V kontextu Písma by však toto odhalení lidské hříšnosti nemělo vést k zoufalství. Ježíšovou smrtí na kříži a jeho vzkříšením je připraveno východisko pro každého – bez ohledu na to, jak je člověk hříšný. Všichni mají příslib věčného života. Všichni ho mohou získat pouze skrze víru v Ježíše Krista – ne vlastními skutky.

„Člověk si žádnými svými dobrými skutky nemůže zasloužit spasení, je spasen jedině z milosti, kterou hříšný člověk přijímá svou vírou v Ježíše. Spasení je dar, za který nemusíme nic platit.“ (FW 20; VS 17)

Aplikace

Cítíš se někdy lepší (nebo horší) než druzí lidé? (Neměli bychom se srovnávat s druhými lidmi.) Pokud ano, co ti Kristův kříž říká o rovnosti všech?

Pravé hodnoty

Mnoho lidí rozhlašuje své milosrdenství, ale muže spolehlivého kdo najde? (Př 20,6)

Osobní studium

„Jejich skutky jdou s nimi,“ říká Zj 14,13 o odměně spravedlivých. Teprve budoucnost odhalí skutečnou hodnotu jednotlivce. Lidé se mohou nyní chlubit svým bohatstvím, svými znalostmi, svou fyzickou zdatností, a někdy to může být pravda. Ale jaký význam to má v Božích očích? Velmi často se vlastnosti, úspěchy a skutky, které lidé považují za důležité nebo působivé, ukážou jako nedokonalé. To, co je idealizováno a uctíváno ve společnosti, je ve skutečnosti mocným svědectvím o tom, jak je lidstvo hříšné. Velmi dobře je to vidět, když se podíváme na některé ze záporných postav, často v zábavním průmyslu, které jsou uctívány a zbožňovány fanoušky.

Co je podle Př 20,6; Jr 9,23.24 a Mk 9,35 skutečnou hodnotou?

Kvalitu našich vztahů neukáže jen jeden ojedinělý viditelný projev lásky nebo oběti, ale dlouhodobé a pravidelné menší skutky, které děláme každý den, trpělivě a spolehlivě. Každý den dávejme svému partnerovi svůj čas a péči, navštěvujme naše nejbližší, pomáháme nemocným rodičům, snažme se pilně pracovat. Všechny tyto skromné malé činy v životě budou důkazem, že vaše víra je opravdová. Vytrvalá věrnost je cennější než intenzivní, ale vzácné projevy lásky.

Tento princip platí podobně i pro náš vztah s Bohem. Každý může tvrdit, že věří v Boha a slouží mu. Otázka zní: Vytrvá? Ježíš řekl: „Ale kdo vytrvá až do konce, bude spasen“ (Mt 24,13).

Aplikace

Jak můžeš druhým představit charakter Krista svou trpělivostí, laskavostí a ochotou? Jsi ochoten to udělat?

Čekej na Hospodina

17Někomu je lahodný chléb klamu, ale nakonec má plná ústa štěrku. ... 20Kdo zlořečí otcí a matce, tomu zhasne jeho světlo v nejhlubší tmě. 21Dědictví, na jehož počátku je nečestnost, nebývá nakonec požehnané. 22Neříkej: „Odplatím za zlo!“ Čekej na Hospodina a on tě zachrání. (Př 20,17.20–22)

Osobní studium

Jaké praktické poučení je možné najít v Př 20,17 a 21,5?

Zloděj, který krade chléb, jej získá rychleji než ten, kdo si na něj musí vydělat práci. Obchodníci, kteří lžou, aby prodali své špatné zboží, mohou zbohatnout rychleji než poctivý obchodník. Přesto však podle biblického textu budoucnost změni sladkost v zoufání (Př 21,5.6). V Př 20,21.22 jsou uvedeny dvě ilustrace tohoto principu.

- 1) Dědictví (Př 20,21). Před zmínkou o dědictví, které je získáno nečestným způsobem (což znamená, že rodiče jsou ještě naživu), je zdůrazněno odsouzení pro ty, kdo zlořečí rodičům (Př 20,20). Propojení těchto dvou veršů je významné. Je to, jako kdyby syn (nebo dcera) proklínali své rodiče a přáli si, aby už byli mrtví. Důsledek takového jednání je tragický: tomu, kdo zlořečí rodičům, zhasne světlo v „hluboké tmě“ (Př 20,20) a dědictví se obrátí proti němu samotnému, neboť „nebude nakonec požehnané“ (Př 20,21).
- 2) Pomsta (Př 20,22). Tentokrát se text zaměřuje na oběti, které mohou být v pokušení hledat odplatu za zlo, které bylo proti nim spácháno. Rada z Př 20,22 zní: „Čekej na Hospodina.“ Teprve pak budeš zachráněn. Pokud bude člověk sám hledat pomstu, vystavuje se vážnému riziku. V Př 25,21.22 je zdůrazněna stejná rada obrazem sypání uhlíků z ohně na hlavu nepřítele. Pokud upustíme od pomsty, Hospodin nás zachrání (Př 20,22) a zároveň díky tomu můžeme zachránit svého nepřítele (Př 25,21.22) – a tím bude překonáno zlo dobrem (Ř 12,21).

Aplikace

Jak se můžeš naučit napodobovat Kristův příklad a překonávat zlo dobrem? Proč je to pro nás tak nepřírozené? Jak je možné toho dosáhnout?

Soucit s potřebnými

Kdo pomáhá chudým, půjčuje Hospodinu; on sám mu jeho dobrodiní odplatí. (Př 19,17; B21)

³⁵„Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznil jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, ³⁶byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“³⁷ Tu mu ti spravedliví odpovědí: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového, a nasýtili jsme tě, nebo žíznivého, a dali jsme ti pít? ³⁸Kdy jsme tě viděli jako pocestného, a ujali jsme se tě, nebo nahého, a oblékli jsme tě? ³⁹Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vězení, a přišli jsme za tebou?“⁴⁰ Král odpoví a řekne jim: „Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“ (Mt 25,35–40)

Boháč a chudák mají společně jedno: Stvořitelem obou je Hospodin. (Př 22,2; B21)

Osobní studium

Charakter člověka neurčuje to, co má, ale to, co je ochoten dát svému bližnímu. Měřítkem našeho charakteru je to, kým jsme pro své nejbližší. Samařan, který zachránil svého bližního, je blíže Božímu království než kněz (L 10,26–37). Kniha Přísloví silně zdůrazňuje tento princip.

Podle Př 19,17 a 21,13 Bůh dává přednost lidskému soucitu s chudými před naší náboženskou horlivostí. Náš soucit s chudými a konkrétní činy v jejich prospěch pro Boha znamenají mnohem více než některý z našich zbožných činů. Ve skutečnosti se Bůh osobně zapojuje do této práce, a to natolik, že když dáváme chudým, je to, jako kdybychom dávali samotnému Bohu (Mt 25,35–40).

Co text v Mt 25,35–40 odhaluje o tom, jak Ježíš soucítí s lidmi v nouzi? Jak tě tato skutečnost ovlivňuje ve tvých vztazích k ostatním lidem?

Verš v Př 22,2 připomíná, že Bůh stvořil chudého člověka stejně jako bohatého. Rovnost mezi lidmi, která je založená na skutečnosti, že Bůh stvořil všechny, předpokládá, že chudí si zaslouží stejnou pozornost jako bohatí. Měli bychom mít rádi své bližní takové, jací jsou – jako bytosti stvořené k Božímu obrazu.

Jak se cítíme, když můžeme pomáhat lidem v nouzi? Od přirozenosti jsme sobečtí; máme tendenci se dívat především jen na sebe. Prosme Boha, abychom opustili tento postoj a zemřeli sami sobě, abychom se tak mohli stát lepším obrazem Krista.

Aplikace

Kdy budeš mít větší pocit osobního uspokojení – když budeš pomáhat druhým v nouzi, nebo když budeš dělat věci jen sám pro sebe?

Výchova

“Vyuč chlapce na počátku jeho cesty, neodvrátí se od ní, ani když zestárne. ...⁸Ten, kdo rozsévá zvrácenost, sklídí zlo, hůl jeho hněvu pomine. ...¹⁵V srdci chlapce vězí hloupost, hůl a naučení jí od něj vzdálí. (Př 22,6.8.15; ČSP)

Osobní studium

Hebrejské slovo pro „výchovu“ pochází ze slova, které znamená „stavět“ nebo „začít“. Všechny tyto významy jsou obsaženy v hebrejském způsobu vzdělávání: výchova dítěte je budování a pokládání základů pro budoucnost (Př 22,6). Rodiče a pedagogové jsou proto zodpovědní za budoucnost svých dětí – a tím také nepřímo za budoucnost světa. Výchova našich dětí dnes ovlivní společnost v budoucích generacích.

Jaký je podle Př 22,6 význam správné výchovy dětí?

Je zajímavé, že hebrejské slovo „vychovávat“ je použito také v případě „zasvěcení“ chrámu (1Kr 8,63). Výchova od útlého věku dětí znamená, že je rodiče zasvěcují (odevzdávají) Bohu stejným způsobem, jako byl zasvěcován chrám. „Rodičům je svěřeno velké dílo vzdělávání jejich dětí pro budoucnost, pro život věčný.“ (CG 38) Zdá se, že apoštol Pavel se zmiňuje o textu v Př 22,6, když chválí Timotea za jeho rané vzdělávání v poznání: „Od dětství znáš svatá Písma, která ti mohou dát moudrost ke spasení“ (2Tm 3,15).

Jaké principy týkající se výchovy jsou obsaženy v Př 22,8.15?

Vzdělání může být srovnáno se setbou. Budoucnost naší společnosti a našich dětí závisí na tom, co zaséváme. Pokud naším semenem bude „zvrácenost“, pak se naše výchova („hůl“) nezdaří a budeme sklízet problémy (Př 22,8). Pokud se naše setba dotkla srdcí dětí (Př 22,15), pak hůl naší výchovy od nich zažene pošetilost.

Aplikace

Velmi často učíme ostatní (zejména děti) tím, jak se chováme – naším příkladem. Přemýšlej o svém vlastním životě. Co zaséváš okolo sebe? V jakých oblastech – jestli je dokážeš určit – může být tvůj příklad lepší?

Podněty k zamyšlení

„Rodiče by měli být vzory pravdivosti, protože to je každodenní lekce, která působí na srdce dítěte. Ve všech oblastech života by měli rodiče zastávat neochvějně zásady, zejména v oblasti výchovy a vedení svých dětí. ... Rodiče, nikdy nepřekrucujte pravdu, nikdy neříkejte lži – ani jako příklad. Pokud chcete, aby vaše dítě bylo pravdomluvné, musíte i vy sami vždy říkat pravdu.“ (CG 151)

„Mnozí otcové a matky si myslí, že pokud žijí a oblékají své maličké a poskytují jim vzdělání v souladu se standardem světa, splnili svou povinnost. Jsou příliš pracovně zaneprázdnění nebo se příliš zabývají svými zálibami, takže jim nezbývá prostor pro výchovu svých dětí pro život. Nemají snahu je vychovávat tak, aby děti zapojily své obdarování a oslavovaly tak svého Vykupitele. Šalomoun neřekl: ‚Řekněte dítěti, jak by mělo žít, a když pak zestárne, nezmění se‘, ale: ‚Zasvěcuj dítě do jeho cesty – nesejde z ní, ani když zestárne.‘“ (CG 38)

Otázky k rozhovoru

- 1. Zamyslete se hlouběji nad textem Př 22,6. Proč musíme být opatrní v tom, jak vykládáme tento text? Mnozí rodiče odvedli dobrou práci při výchově svých dětí, a přesto jejich děti udělaly jako dospělí špatná rozhodnutí. Když přemýšlíme o významu tohoto textu, proč nesmíme nikdy zapomínat na skutečnost svobodné vůle a realitu velkého sporu?*
- 2. Podívejte se znovu na otázku v části na středu. Proč pocítujeme uspokojení z pomoci druhým, zvláště když neočekáváme nic na oplátku? Jak nám tato skutečnost osvětluje, proč je tolik bohatých lidí nešťastných a cítí se uboze?*
- 3. I když si nejsme všichni rovni v nadání, vzdělání a zkušenostech, jsme si rovni v nejdůležitější věci: všichni potřebujeme, aby nás Kristus zachránil. Co to vypovídá o základní rovnosti a hodnotě všech lidských bytostí? A co víc, jak by tato pravda měla ovlivnit náš způsob chování ke všem lidem?*